Svět mladých roku 1968 v Mladém světě

DAGMAR BLÜMLOVÁ (ČESKÉ BUDĚJOVICE)

Rokem 1968 vstoupil týdeník Mladý svět do svého desátého ročníku. Jubileum mělo být oslaveno „darem" Ústředního výboru Československého svazu mládeže[1], který povolil zdvojnásobení jsoucího rozsahu s platností od 1. května téhož roku. Jedenapadesát čísel jubilejního ročníku se však oproti záměrům vydavatele stalo nezapomenutelným svědectvím dramatického „osmašedesátého" v Československu, o jehož dědictví dodnes klopýtá domácí politika i kultura, neboť do té doby dosud nikdy objektivní události neprostoupily v takové intenzitě subjekty jejich recipientů jako v případě onoho historického mezníku. Desátý ročník Mladého světa, časopisu určeného nejvnímavější a nejcitlivější společenské skupině, se tak pro budoucnost stal nejen cenným historickým pramenem v rámci soudobé časopisecké produkce, ale především jedinečným otiskem autentické duše doby, provždycky fixujícím dynamiku událostí, faktů, pocitů, vztahů, nálad, nadějí i omylů. Následující příspěvek se pokouší dokázat unikátnost této společensko politické „včely v jantaru", jejíž příslibný bzukot tolik rezonoval s tehdejšími mladými čtenáři. Protože k nim patřila rovněž autorka tohoto textu, budiž jí dovoleno předznamenat vlastní stať pomyslným sestřihem oral history jejího individuálního příběhu spjatého s rokem 1968. Bez spolupůsobení desátého ročníku Mladého světa by jeho opěrné body nesly jinou intenzitu emocionálního odstínu. Tento prolog může navíc posloužit k případné komparaci s následujícím výkladem.

Soukromý(?) prolog

Sekvence prvá: Devatenáctiletá studentka přijatá ke studiu ruštiny na Filozofické fakultě tehdejší Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně

[1] Doslova: *„Dárek od ÚV ČSM"*. Srov. Mladý svět 10, č. 1, s. 2. Se zdvojeným obsahem však Mladý svět poprvé vyšel až 7. června 1968. Do té doby měl šestnáct stran, vycházel každý pátek a stál jednu korunu, při dvaatřiceti stranách koruny dvě.

považuje za svou povinnost navštívit zemi, jejíž jazyk a kulturu zvolila za svůj studijní obor. Vlak vezoucí optimisticky zvědavý zájezd Cestovní kanceláře mládeže vyjíždí z Prahy 19. srpna 1968. Program prvního dne v sovětské metropoli, 21. srpna 1968, začíná na Rudém náměstí v mauzoleu V. I. Lenina. Kamenná obřadnost místa tvoří křiklavý protiklad k náladě přivezené ze svobodného domova. Následuje oběd v nedalekém Kafe Zolotaja lira. Informace sdělená při „pěrvom" způsobí, že do většiny talířů s polévkou padají slzy.

Sekvence druhá: Poslední den srpna 1968, zájezd CKM se konečně smí vrátit domů, protože jeho časový limit se naplnil. Účastníci vybavení stručnými informacemi sovětského tisku (a jeho naivních sovětských čtenářů: *„Ně plač, dočeňka, naši u vas"*), útržky domácích vzrušených zpráv zachytávaných za nocí u zábradlí hotelových balkonů na sovětských tranzistorcích, ale hlavně představou scén válečných filmů, jimiž byli odchováni, bez povědomí o svých blízkých, netuší, v jakém stavu naleznou své domovy. Přejezd státní hranice v Čopu vyústí v nezapomenutelnou emoci; na slovenských horských štítech a přinádražních zdech se skví Dubčekovo jméno, z železničních zaměstnanců čiší soudržnost. Nastal krátký, leč intenzivní pocit jednotného, naštěstí nezbořeného, domova.

Sekvence třetí: V průběhu třídenní studentské stávky ve dnech 19.-21. listopadu 1968[2] se v budově Filozofické fakulty UJEP v Brně střídají hlídky stávkové pohotovosti. Posluchačce prvního ročníku připadne hlídka někdy před svítáním na stanovišti pánského záchodku v přízemí nejstarší budovy objektu. Hodina, prostředí i mrtvý klid za okénkem provokují skeptické úvahy.

Sekvence čtvrtá: V květnu 1972 se stážistka Moskevského státního institutu A. S. Puškina dopustí ilegální cesty do vesnice Kočkurovo v Mordvinské autonomní republice. Při svatebním veselí směřujícím nehostinnou šedou cestou z jedné vsi do druhé je vzácné návštěvnici předveden mladík, který byl před čtyřmi roky v „Zolotoj Prage". *„Ona ně zolotaja,"* říká dívce opilým hlasem, *„eto paršivaja Praga"*. Moskevská stážistka se otočí na patě a prodírá se průvodem svatebčanů zpátky, sama neví kam. Ostatně na cestu příliš nevidí.

Sekvence pátá: V neděli 19. listopadu 1989 večer přichází tříčlenná

---

[2] Studentskou třídenní stávku zorganizovalo vedení Svazu vysokoškolského studentstva Čech a Moravy. František ČAPKA v *Dějinách zemí Koruny české v datech*, Praha 1999, uvádí, že šlo o *„nejvýraznější projev nespokojenosti a odporu vůči oficiální politice ústupků od proklamací a před sílícím sovětským tlakem."* (s. 791.)

studentská deputace své učitelce oznámit, že v pondělí skupina nepřijde na seminář, protože je vyhlášena stávka. V šedém přízemí panelového domu jim učitelka zrekapituluje analogickou vzpomínku a popřeje, aby z jejich očekávání nezbyl pouze zatuchlý odér.

Časopis Mladý svět veřejnost poprvé spatřila 5. ledna 1959. Byl výsledkem úvah o tom, že časopisecká produkce konce padesátých let neoslovuje mladé lidi, v důsledku čehož se vymykají ideologickému tvarování. Tehdy již bylo jasné, že informace o zasedáních Ústředního výboru Československého svazu mládeže či fotografie z oficiálních politických setkání mladou generaci nezajímají a že je třeba vyjít vstříc jejím zájmům a potřebám. Pokud jde o název chystaného týdeníku, zvažovalo se Ráno, Hej rup!, Mládí, Sputnik a MY 59.[3] Název Mladý svět doporučil budoucí šéfredaktor časopisu Josef Holler – v té době působil v Mladé frontě – a ve svém návrhu z roku 1958 Ústřednímu výboru ČSM předložil rovněž záměr periodika určeného mládeži od čtrnácti do třiadvaceti let, které „*bude všemi přístupnými novinářskými formami napomáhat ve výchově mládeže k socialismu a ke komunismu, bude působit na její morální profil, který bude uspokojovat i všestranné zájmy mládeže* [...] *nejen svou grafickou formou, ale i obsahem.*“[4] Petra Konrádová, která v roce 2005 přehledně shrnula celé dějiny kultovního časopisu,[5] v této souvislosti dodává, že citovaná charakteristika, jakkoliv přispěla k věhlasu časopisu, držela jej „*desítky let pod krkem*“. Tato ambivalence však velmi přesně vyznačuje celou linii tzv. Pražského jara; předem danou historickou pravdu o naivitě československém pokusu rozehrát novou hru ve starých, tím však nedotknutelnějších a přepevných hranicích.[6]

Mladý svět již v prvním roce své existence vykročil tak nevídaně vstříc svým čtenářům, že propagace marxismu-leninismu nebyla v prvním plánu vůbec viditelná. Pod tlakem politické cenzury se poněkud proměnila redakce, avšak šedesátá léta otvírala takové možnosti, že vývoj časopisu již nebylo možné zastavit. Půda byla připravena zejména pro kulturu, skrze

---

3 Srov. Petra KONRÁDOVÁ, *Mladý svět [Diskuse]* in: www.reflex.cz/Clanek20521.html (Článek vyšel v Reflexu 30 16. 9. 2005.)

4 Tamtéž.

5 Učinila tak, nikoliv bez nostalgie, v souvislosti s prodejem kultovního časopisu Sebastianu Pavlowskému v květnu 2005, který jej sloučil se svým periodikem Instinkt.

6 Petr VIZINA v článku *Mladý svět 1968: odvaz nakrátko* užil pro Mladý svět přiléhavou haškovskou parafrázi: „*Veselý pokrok v mezích vlády jedné (na chvíli bezvládné) strany*“. In: Blog.iHNed.cz.20.8.2008

niž se charakter doby zjevoval nejzřetelněji a jejíž rozšifrování činilo nepříliš vzdělanému cenzurnímu pohledu největší potíže.[7]

Za první číslo desátého ročníku Mladého světa odpovídala redakce vedená Ctiborem Čítkem (od roku 1966), ex offo dosazeným *„echt svazákem"*, jak později vzpomínala vedoucí zahraniční rubriky (1959-1969) Ljuba Horáková, kterému členové silného týmu dávali najevo svou intelektuální i tvůrčí převahu.[8] V sledovaném roce byli členy redakce fejetonista Rudolf Křesťan, spisovatelka Eda Kriseová, reportér Jiří Janoušek (později se stal zetěm Lubomíra Štrougala) a silná dvojice fotografů Leoš Nebor a Miroslav Hucek.[9] Zejména oba posledně jmenovaní dali časopisu nezapomenutelnou vizuální podobu, jejímž prostřednictvím otvírali nové možnosti estetického vnímání, ale i novou reflexi detailů každodennosti. Cesta k „lidské tváři" jen na první pohled paradoxně směřovala od oficiálních portrétů en face k reportážnímu zachycení pohybu očí, hry rukou, dotyků s předměty, které oslovovaly mnohem intenzivnější výpovědní hodnotou. Dvěma výrazným znakům, s nimiž se setkáme hned v prvním lednovém čísle, můžeme přisoudit symbolický význam dávající právě desátému ročníku nezaměnitelný a jednotný tvar; je to motiv světla a kult populární hudby.

Světlem zde nemíníme pouze reálný výjev na fotografii s názvem *Vítání světla ve Stockholmu* na titulní straně. S odstupem let je evidentní, že Stockholm ve fotografickém sdělení nehraje hlavní úlohu, byť otevírání světa cestovatelskými možnostmi bylo sekundárním znakem „prosvětlování" roku 1968. Těžištěm novoročního sdělení byla především naděje, a to nejen ona staletá související se slunovratem, ale ji umocňující specifická naděje, jež v důsledku politického pohybu „svitla" malému, dějinami tolikrát neúprosně prověřovanému národu. První číslo vyšlo v týdnu, kdy rozhodnutím plenárního zasedání Ústředního výboru KSČ byly rozděleny nejvyšší státní funkce a prvním tajemníkem vládnoucí strany se stal Alexander Dubček (3.-5. ledna 1968).[10] Dubček se stal personifikací naděje-světla a pokud bychom jeho linii sledovali v průběhu všech jedenapadesáti čísel[11] Mladého světa, viděli bychom přesně, jak se jeho přítomnost

[7] Rozvolnění cenzury se začalo projevovat na konci února 1968.

[8] Srov. Petra KONRÁDOVÁ, c. d., s. 2.

[9] Další údaje v tiráži jsou: podtitul Týdeník československé mládeže, vydavatel ÚV ČSM ve vydavatelství Mladá fronta – tisk Svoboda, adresa Panská 8, Praha 1.

[10] Faktografie roku 1968 je čerpána převážně z citovaného díla F. ČAPKY.

[11] Symboliku bychom mohli hledat také v tom, že rok 1968 byl rokem přestupným.

nesměle „rozsvěcuje" v povinné a nepříliš čtené politické rubrice Vteřiny týdne na druhé straně, postupně se v slově, fotografii i karikatuře přesouvá do oblíbených a čtených rubrik časopisu, a to nejen personálně, ale také jako zdroj prosvětleného prostoru. Světlem v ohrožení je známá Dubčekova fotografie z moskevského jednání, kde byl podepsán tzv. moskevský protokol navracející zemi k stavu tmy.[12] Na Dubčekově tváři, lidské tváři, je zachycen stav proměny společenského klimatu a ilustruje i přechod nálady časopisu od opojné radosti k urputně teskné statečnosti. Od zářijového třicátého šestého čísla se zdroj stal ikonou, jas předchozího vývoje již jen uchovávající, respektive sycenou vystupňovanými sympatiemi pokořeného obyvatelstva až k statusu „miláčka národa" (MS číslo 38) se symbolickou svatozáří. Vytrvalým zdrojem průběžných „světlušek" byly odpovědi v „áčku", pravidelné anketě, v jejíž trojici otázek nikdy nechyběla volba nejvýraznější osobnosti. Proč zde Dubčekovo jméno mělo nejvyšší frekvenci, velmi prostě objasňuje odpověď paní Čabajové z Čelákovic v anketě z opožděného třicátého čtvrtého srpnového čísla: *„ten* [Dubček] *nám dal všechnu radost"*.[13]

Proměnu zachycuje i vizuální dubčekovská linie časopisu; od titulního *Státníkova volného dne*, jemuž dominuje slavná Dubčekova „skokanská" fotografie (MS číslo 29)[14] přes tričko s jeho portrétem a nápisem *I like Dubček*, voskovou figurínu Dubčeka v Londýně, transparenty s jeho tváří, až k Haďákově [15] kresbě tříkrálové koledy na titulu posledního jedenapa-

---

[12] Tzv. moskevská jednání probíhala ve dnech 23.-26. srpna 1968. Druhého dne rozhovorů se zúčastnili i internovaní českoslovenští politici, věznění od ranních hodin 21. srpna.

[13] Třicáté čtvrté číslo MS bylo připraveno 19. srpna v poledne. Ke svým čtenářům se však dostalo až po týdnu (21.-26. srpna), během něhož bylo expedováno pět mimořádných operativních vydáních o osmi stranách. Jejich náklad se pohyboval mezi 30-50 000 výtisků, které se v pamětihodných dnech rozpustily do té míry, že nejsou k dispozici v žádné z oficiálních knihoven. Ostatně rovněž sledovaný regulérní desátý ročník časopisu je považován za velmi vzácnou knihovní položku.

[14] V témže čísle se v rubrice Vteřiny týdne na druhé straně objevila humorná informace ilustrující informovanost světa o československých událostech: ve francouzském Figaru bylo pod fotografií Antonína Novotného napsáno Dubčekovo jméno.

[15] Miroslav Liďák podepisoval kreslené vtipy vytvořené ve spolupráci s Pavlem Hanušem „Haďák" a právě toto jméno se stalo jedním z erbovních znaků Mladého světa. Liďák patřil k zakládajícím členům redakce – byl autorem i editorem – , z níž musel odejít již v roce 1961 za karikaturu N. S. Chruščeva uveřejněnou v Tvorbě. V roce 1964 se ocitl dokonce před soudem za koláž, v níž

desátého čísla. „Král" Dubček mezi Josefem Smrkovským a Oldřichem Černíkem („*Co ty, Černík, co ty vzadu...*") a Betlémská hvězda nad nimi beze slov sdělují tradicí ověřené poselství: přinesli zvěst o zrozené naději a zase odešli.

Dubček – „*Dubík z Dubova*", jak znělo jeho jméno v *Kronice místodržení v Čechách (za pana místodržícího Nowoty)* otištěné v dvacátém devátém čísle Mladého světa, byl pouze jedním z „mužů ledna"; čtenářům časopisu se otvíralo rovněž soukromí dalších aktérů politického prosvětlování, jimž se v anketách vracely sympatie davu. Důstojný Ludvík Svoboda, lidový „*Smrk z Jestřebí*" – Josef Smrkovský, zmiňovaný Oldřich Černík, ale také Moravany ctěný „*Špágr Brněnský*", jak *Kronika místodržení* překřtila Josefa Špačka, a řada dalších politiků, jejichž tváře a slova vcházely v širokou známost rovněž prostřednictvím Mladého světa. Akcent na Dubčekovu roli hlavního světlonoše, který je na jeho stranách jednoznačný, nesouvisel pouze s vrcholnou stranickou funkcí a do důsledku se nevyčerpával ani charismatem osobnosti. Alexander Dubček měl dar jednotit a princip spojujících souvislostí byl i hlavní metodou desátého ročníku časopisu Mladý svět. Heslo, které se objevilo v čtyřicátém druhém čísle – „*Čech a Slovák jeden šik,/ Dubček je náš Jánošík//*", přesně vyjadřovalo Dubčekovu jedinečnost. Byl nadnárodním symbolem, byť slovenský pohled jistě nebyl vzdálen anketní odpovědi dvacetiletého bratislavského vysokoškoláka Jozefa Paštéky (MS číslo 24). Jako u všech dotazovaných Slováků byl jeho nejoblíbenějším politikem Dubček, „*protože se mu podařilo připojit Čechy a Moravu*".

Ačkoliv až do třináctého čísla podtitul časopisu uváděl, že jde o týdeník československé mládeže[16], domácí tematika tkvěla převážně v české, respektive v pražské půdě. Vzhledem k tomu, že právě odtud se odvíjely klíčové události, bylo to logické a očekávané; právě svými bezprostředními průhledy do aktualit politiky, společnosti a kultury časopis spojoval i vzdálené a z fyzicky nezúčastněných činil podílníky. Nikdy před tím ani nikdy potom nevídanou česko-slovenskou spojitost nesly osobnosti – na stránkách Mladého světa to platilo absolutně. Vedle Dubčeka to byli kupříkladu „Miss" Alžbeta, „*Betka*" Štrkuľová a hokejista Jozef Golonka,

---

na štítu státního znaku nahradil lva ladovským Švejkem s drápy a dvojitým ocasem. S redakcí MS však spolupracoval nadále; v roce 1968 jej proslavil zejména vtip s textem: „*Zprava dobrý, zleva tanky.*" Srov.: P. KONRÁDOVÁ, c. d.

[16] V čtrnáctém čísle se Mladý svět poprvé představil jako nezávislý týdeník mládeže.

které Češi nepřijímali jako Slováky, ale jako „naše" vynikající reprezentanty svých oborů. Na vizuální podobě časopisu se společně s českými kreslíři nezapomenutelně vepsali slovenské kreslené vtipy, přejímané většinou ze slovenského Roháče. Zejména Fedor Vico byl častým hostem poslední strany časopisu věnované humoru. Kupříkladu jeho kresba českého lva z československého státního znaku s textem „*Táto hviezda je zálohovaná, vráťte mi korunu*" (MS číslo 33) byla názornou ukázkou zmiňovaného pocitu vzájemnosti ze slovenské strany. Nepřehlédnutelnou česko-slovenskou jednotu významně představoval vztah k sovětské moci; nárůst odporu lze sledovat po zrušení cenzury až do podzimních čísel právě v kresleném humoru.

Před schválením zákona o československé federaci[17] přinesl Mladý svět (číslo 42) anketu, v níž se náhodně oslovení zástupci obou národů zamýšleli nad česko-slovenskými shodami a rozdíly. V upřímných odpovědích zohledňovali vlastní všední zkušenosti: „*Češi všechno okecají*", „*Slovenky majú větší vkus*", ale také „*Češi peši do Prahy*" atd.[18] Vzhledem k tomu, že časopis sledoval aktuální dění českýma, v některých případech nadnárodníma očima, z jeho stránek lze pouze předpokládat, že českých osobností přijatých Slováky „za vlastní" bylo méně. Hypotéza v podstatě ulpívá pouze na jménu Karla Gotta.

Gottovou osobností se dostáváme k druhému znaku, který jsme vedle motivu světla nesoucího duchovní náplň desátého ročníku Mladého světa stanovili jako signifikantní rys jeho obsahové stránky. Jestliže již v předchozích letech do časopisu významně vstupovala populární hudba, sledovaný desátý ročník je jí přímo zaplaven. Jejím prudkým rozvojem, nabýváním prestiže jdoucím ruku v ruce se stíráním hranic dosud přesně vymezených hudebních světů jsou charakterizována šedesátá léta v celosvětovém měřítku. Ve specifických československých podmínkách roku 1968 nabyl tento obecný rys dalšího rozměru. Populární hudba se u nás stala nejúspěšnějším distributorem „světla" nového společensko politického pohybu; překračovala nejen hranice žánrové, ale i geografické, spojovala nikoli na bázi organizovanosti, ale doširoka otevřené svobody. Nové podmínky inspirovaly její tvůrce i interprety k narůstání kvality, texty písní – v řadě případů přesahující do oblasti poezie – za tisíce posluchačů formulovaly nálady, pocity, prožitky. Žádné jiné nehudební periodikum

---

[17] Národní shromáždění zákon schválilo 27. října 1968, slavnostně podepsán byl 30. října na bratislavském Hradě.

[18] V této souvislosti nelze opomenout inzertní rubriku časopisu , v níž si přátele hledali rovněž Slováci.

nevěnovalo populární hudbě takový prostor jako Mladý svět; vrcholem této aktivity byl vznik ankety Zlatý slavík.[19] V osmašedesátém roce ruch kolem volby nejlepšího interpreta a nejlepší písně zasáhl do života vzpřimující se společnosti nejhlouběji. Od prvního čísla počínaje časopis zaznamenával tipy na vítěze uplynulého roku 1967 v odhadu známých osobností i řadových občanů širokého demografického spektra.[20] Po únorovém vyhlášení vítězů[21] následovala čísla zaplněná komentáři k soutěži, fotografiemi, rozhovory a informacemi o pěveckém i soukromém životě hvězd československé pop music, v závěru roku plynule přecházející v přípravu dalšího ročníku Zlatého slavíka. Houpačce, žebříčku popularity s dvanácti vítěznými písněmi každého týdne, strategicky umístěné uprostřed druhé strany s oficiálními zprávami z domova i ze světa, patřival první pohled čtenářů. Hudební linii doplňovaly zprávy o festivalech a uměleckých zájezdech, nechyběl pravidelně sledovaný světový hudební kontext – pikantnější materiál měl své místo v sledované rubrice Tržiště senzací; občas se objevovaly texty písní s notovými záznamy, pravidelně vycházela hesla Jazzové encyklopedie. Dobovou „pop náladu" Mladého světa vyjádřilo i trefné pojmenování pro dechovou hudbu v třicátém třetím čísle: „*pop music z Kolína*".[22] Mladý svět jako první rovněž oživil fenomén trampingu včetně jeho hudební složky. Byl to právě svobodný prostor populární hudby, který pobuřoval domácí i zahraniční odpůrce nové společenské atmosféry a na jehož kritice si mohli vylévat negativní emoce – i jim Mladý svět ponechal místo.[23]

Ve zlomovém období srpnových událostí začal splývat kult pěveckých a politických hvězd, oběma patřily nejsledovanější strany časopisu, oběma

---

[19] Myšlenka soutěže Zlatý slavík se zrodila v redakci MS na jedné z porad v roce 1962. Redaktorem oddělení kultury byl tehdy Ladislav Smoljak, který navrhl název i cenu v podobě pozlaceného pouťového „pískátka" – slavíka. Srov: www.ceskyslavik.cz/start.php/start.php?c=214&k=38

[20] První číslo MS 1968 přineslo tipy Josefa Škvoreckého, Jiřího Černého, Oldřicha Nového a Darka Vostřela.

[21] Slavíky roku 1967 byli Eva Pilarová a Waldemar Matuška.

[22] Narážka na kolínského Františka Kmocha, který se svými úpravami lidových písní stal otcem české dechovky.

[23] Srov. kupříkladu článek východoněmeckého autora Hanse P. HOFMANNA, *Lyra 68 ohne gewohten Glanz*, Melodie und Rhytmus 12, č. 16, s. 12-14. K tomu Jan BLÜML, *Státní politika versus populární kultura v Čechách na konci šedesátých let 20. století. Odraz „posrpnových" politických událostí v české populární hudbě*, in: Petr Skala (ed.), Československé jaro 1968. Naděje, sny, realita, Národní muzeum, Praha 2008, s. 11-21.

nyní patřila otázka, již v desátém čísle položená v souvislosti s pop star: *„Proč je milujeme?“* Odpověď může mít mnoho argumentů; vybíráme ten, který se prizmatem časopisu Mladý svět jeví jako zásadní: protože jsme je přijali za své, neboť mluví a zpívají za nás. Na vlně tohoto důvěrného vztahu se neslo spontánní vlastenectví vyjádřené jak posrpnovým heslem časopisu *„Věříme vám – věřte nám“*,[24] tak slovy zpěvačky Marty Kubišové: *„Jsem hrdá, že jsem Češka“*. Je příznačné, že právě sféru populární hudby významně zasáhl likvidační postih v normalizačních letech.[25]

Dostředivou sílu dobové atmosféry, již tak věrně a intenzivně reflektoval desátý ročník Mladého světa, by bylo možné doložit řadou dílčích spojnic, jež přispívaly ne-li ke společenské, tedy jistě k čtenářské jednotě: důvěrně koncipované zprávy z redakce či psychologická poradna Sally vytvářely přátelské pouto mezi čtenáři a tvůrci časopisu, obsah proporčně respektující úplnou škálu zájmů mládeže – vedle hudby sport, cestování, móda, tramping, literatura a také láska – spojoval skupiny, které by se jinde nesetkaly. Spojující, respektive spojeneckou – snad až spikleneckou – roli hrál prvek odkrývání neznámého (realita Ameriky, rozvojových zemí, Orientu; astrologie, parapsychologie apod.) nebo dosavadních společenských tabu (striptýz, trest smrti, reálný Julius Fučík, syn Rudolfa Slánského, potomci J. V. Stalina či Ho Či Mina a mnohé další). Významnou strategií bylo přitahování pozornosti ženského publika (kupř. rubrika Mohla bys vypadat líp). Byla to rovněž spravedlnost redakce, která nebrala slovo kritikům (srov. zejména proslulá reakce hasičů na Formanův film *Hoří má panenko* v sedmém čísle časopisu). To, k čemu o dvacet let později v listopadu 1989 z tribuny Občanského fóra památně vyzýval Milan Kňažko: *„Všeci spolu!“*, v mnohatisícovém okruhu Mladého světa roku 1968 platilo beze zbytku. I tento časový přesun je, respektive byl, spojnicí.

---

[24] Každý měsíc se na titulní straně časopisu proměňovala hesla nesená v jeho recesistické dikci: *„Bez Mladého světa ani ránu. Cassius Clay.“* *„Nad Mladým světem srdce bolí. Schoberová Oli.“* *„Mladý svět jde stále nahoru. Alexandrovův soubor Rudého praporu“* atd. Od zpožděného srpnového čísla až do konce ročníku zůstává stále citované emocionální heslo vyjadřující vzájemnou souvislost a důvěru. Specifickému humoru roku 1968 se systematicky věnoval Jindřich PECKA. Srov. kupř. jeho studii *Proměny Pražského jara ve světle pramenů spontánní povahy*, in: Jindřich Pecka – Vilém Prečan (edd.), proměny Pražského jara 1968-1969, Brno 1993, s. 39-66.

[25] K tomu Jan BLÜML, *Státní kulturní politika a česká populární hudba v období tzv. normalizace (k činnosti státních uměleckých agentur v letech 1969-1989)*, in: Ivan Poledňák a kol., Proměny hudby v měnícím se světě, Olomouc 2007, s. 43-56.

Na titulní straně druhého čísla sledovaného ročníku byla fotografie s popiskou začínající větou „*Tato dívka jde proti bajonetům s jedinou růží.*" Výraz fotografie z demonstrace proti vietnamské válce je naprosto identický s erbovním snímkem „sametové revoluce", chybí jen plastové štíty.

Těmito souvislostmi lze předkládaný pokus o interpretaci jednoho ročníku jednoho jedinečného časopisu uzavřít. Ti, kteří s ním spojili své mládí, si ho nesou v sobě. Byl to tehdy vstřícný a statečný časopis. S tím, že dokázal nést břemeno několika budoucích specializovaných periodik, projektů a pořadů, a s redakční sestavou, jejíž členové našli svá místa v iniciačních centrech moderní české kultury, se historikové dvacátého století v budoucnu jistě vypořádají. Autorka tohoto textu si na závěr předkládaného konstruktu dovoluje za existenci Mladého světa 1968 poděkovat.